

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1997-1998

---

22 JULI 1998

Wetsvoorstel betreffende de cumulatie van kandidaturen bij verkiezingen en betreffende het verbod tot cumuleren van verschillende mandaten

(Ingediend door de heer Coveliers en mevrouw Leduc)

TOELICHTING

Dit wetsvoorstel moet samengelezen worden met de voorstellen nummer 1640/1 - 97/98 en 1641/1 - 97/98, die bij de Kamer ingediend zijn en met het voorstel van bijzondere wet nummer 1-1082/1 over hetzelfde thema dat samen met dit voorstel wordt ingediend.

De indieners onderschrijven de beweegredenen die aan de basis liggen van de hierboven omschreven wetsvoorstellen. Los van de vraag in hoeverre het mogelijk is het recht op kandidaatstelling te beperken vanuit de context van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, gaat iedereen akkoord dat bepaalde vormen van zogenaamde kiezersbedrog moeten vermeden worden.

In de voorstellen 1640 en 1641 gebeurt dit. Wat de gelijktijdige kandidaatstelling op de Europese en andere lijsten betreft, is het wetsvoorstel 1641 een juist instrument. De in dat voorstel gestelde wetswijziging wordt hier niet hernomen.

Het zogenaamde kiezersbedrog situeert zich echter niet alleen bij verkiezingen die op dezelfde dag plaatshebben en waarvoor een wettelijke onverenigbaarheid bestaat. Evengoed kan van kiezersbedrog sprake zijn indien verkiezingen niet op dezelfde dag plaatshebben maar wanneer de kandidaten evenmin de bedoeling hebben om hun eventueel verkozen plaats in te nemen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1997-1998

---

22 JUILLET 1998

Proposition de loi relative au cumul de candidatures aux élections, ainsi qu'à l'interdiction de cumuler plusieurs mandats

(Déposée par M. Coveliers et Mme Leduc)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de loi doit se lire conjointement avec les propositions n°s 1640/1 - 97/98 et 1641/1 - 97/98, qui ont été déposées à la Chambre, et avec la proposition de loi spéciale n° 1-1082/1, déposée simultanément sur le même thème.

Les auteurs souscrivent aux motifs qui sous-tendent les propositions de loi précitées. Indépendamment de la question de savoir dans quelle mesure il est possible de limiter le droit de candidature du point de vue de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme, tout le monde s'accorde à dire qu'il faut éviter certaines formes de mystification de l'électeur.

Les propositions 1640 et 1641 s'y emploient. Pour ce qui est de la candidature simultanée sur les listes européennes et sur d'autres listes, la proposition de loi 1641 est un instrument adéquat. La modification législative proposée dans cette dernière proposition n'est pas reprise ici.

Mais la mystification de l'électeur ne se limite pas aux élections qui ont lieu le même jour et pour lesquelles il existe une incompatibilité légale. On peut tout autant parler de mystification de l'électeur si les élections n'ont pas lieu le même jour, mais que les candidats n'ont pas non plus l'intention d'occuper la place à laquelle ils seraient éventuellement élus.

Evengoed kan het een vorm van kiezersbedrog genoemd worden indien men de lokale electorale sterkte van populaire burgemeesters en schepenen aanwendt om op te komen voor een mandaat dat niets te maken heeft met hun gemeentelijk mandaat.

Aan deze vorm van kiezersbedrog wordt een halt toegeroepen door de artikelen 2 en 3 die een verbod tot kandidaatstelling invoeren — voor verkiezingen die niet op dezelfde dag plaatshebben — voor de Wetgevende Kamers en het Europees Parlement van de leden van de Raden of van uitvoerende mandatarissen op gemeentelijke vlak.

Uiteraard kan men stellen dat een mandataris de vrijheid moet hebben om, in de loop van het uitoefenen van een mandaat, te kandideren voor een andere functie. De vraag is wel of het in de steek laten van zijn kiezers geen vorm van kiezersbedrog is. Indien men die laatste vraag negatief beantwoordt, zal men toch wel akkoord gaan dat een kandidatuurstelling op een lijst, verkozen worden en zijn mandaat niet opnemen kiezersbedrog is.

Om nu beide zaken te combineren — de vrijheid om te kandideren maar de plicht om dan ook daadwerkelijk het mandaat op te nemen — wordt in artikel 5 een systeem ingebouwd waardoor men vervallen wordt verklaard van een vorig mandaat op het ogenblik van de definitieve geldigverklaring van de verkiezingen waardoor men een nieuw mandaat heeft bekomen. Men wordt dus *de facto* verplicht het laatst bekomen mandaat op te nemen.

Eenzelfde principe wordt ingevoerd voor de uitvoerende gemeentelijke mandaten.

Tot slot weze principieel gesteld dat deze aangelegenheid uiteraard veel raakvlakken heeft met het probleem van de decumul. Om terzake nogmaals te pogen dit probleem op te lossen wordt in artikel 4 voorgesteld om een cumulverbod in te stellen tussen het lidmaatschap van Kamer of Senaat en dat van een bezoldigd uitvoerend mandaat op gemeentelijk vlak. Deze bezoldigde uitvoerende mandaten worden omschreven op dezelfde manier als in de «werkgroep Langendries» en als in de daaruit voortvloeiende wetsvoorstellen zoals ze op 16 juli 1998 door de Senaat zijn goedgekeurd.

Al deze aanpassingen kunnen gebeuren bij gewone meerderheid.

Hugo COVELIERS.
Jeannine LEDUC.

*
* *

On peut aussi parler de mystification de l'électeur quand on utilise le poids électoral local de bourgmestres ou d'échevins populaires pour briguer un mandat qui n'a rien à voir avec leur mandat communal.

Il est fait échec à cette forme de mystification de l'électeur par les articles 2 et 3 qui établissent — pour les élections n'ayant pas lieu le même jour — une interdiction de candidature aux Chambres législatives et au Parlement européen pour les membres des Conseils et les mandataires exécutifs du niveau communal.

On peut évidemment soutenir qu'un mandataire doit, durant l'exercice d'un mandat, avoir la liberté de se porter candidat à une autre fonction. La question est cependant de savoir si le fait d'abandonner ses électeurs n'est pas une forme de mystification à l'égard de ceux-ci. Si on répond négativement à cette question, on sera cependant d'accord pour admettre que se porter candidat sur une liste, être élu et ne pas exercer son mandat relève de la mystification électorale.

Pour concilier les deux choses — la liberté d'être candidat, mais aussi le devoir d'exercer alors effectivement le mandat —, nous prévoyons à l'article 5 un système dans lequel on est déclaré déchu d'un mandat précédent au moment de la validation définitive des élections par lesquelles on a obtenu un nouveau mandat. On se trouve donc *de facto* dans l'obligation d'assumer le mandat obtenu en dernier lieu.

Le même principe est instauré pour les mandats communaux exécutifs.

Ajoutons enfin qu'en principe, cette question a beaucoup de points communs avec le problème du cumul. En vue de tenter une nouvelle fois de résoudre ce problème, nous proposons un article 4 qui interdit de cumuler l'appartenance à la Chambre ou au Sénat et un mandat exécutif rémunéré au niveau communal. Ces mandats rémunérés sont définis de la même manière que par le «groupe de travail Langendries» et dans les propositions de loi qui en découlent, telles qu'elles ont déjà été adoptées par le Sénat le 16 juillet 1998.

Toutes ces adaptations peuvent être apportées à la majorité simple.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 118 van het Kieswetboek, gewijzigd bij de wet van 16 juli 1993, wordt tussen het derde en het vierde lid een nieuw lid ingevoegd, luidende:

«Niemand mag als kandidaat worden voorgedragen voor de Wetgevende Kamers indien hij lid is van de Vlaamse Raad, van de Waalse Gewestraad, van het Europees Parlement, van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad of indien hij een uitvoerend mandaat bekleedt op gemeentelijk vlak».

Art. 3

In artikel 21, § 5, van de wet van 23 maart 1989 betreffende de verkiezing van het Europees Parlement worden volgende wijzigingen aangebracht:

1. Na het eerste lid wordt een lid ingevoegd luidende:

«Niemand mag als kandidaat worden voorgedragen voor het Europees Parlement indien hij lid is van de Wetgevende Kamers, van de Vlaamse Raad, van de Waalse Gewestraad, van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad of indien hij een uitvoerend mandaat bekleedt op gemeentelijk vlak.»

2. In het derde lid wordt het woord «twee» vervangen door het woord «drie».

Art. 4

In de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van Staat, alsmede de leden en de gewezen leden van de Wetgevende Kamers, gewijzigd door de wet van 6 juli 1987, wordt een artikel *1^{quater}* ingevoegd, luidende:

«Artikel *1^{quater}*. — Het mandaat van lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers of van senator kan niet worden gecumuleerd met een bezoldigd uitvoerend mandaat.

Als bezoldigde uitvoerende mandaten in de zin van het vorige lid worden beschouwd:

1° het mandaat van burgemeester, van schepen en van voorzitter van een raad voor maatschappelijk welzijn.

PROPOSITION DE LOI

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

Il est inséré entre les alinéas 3 et 4 de l'article 118 du Code électoral, modifié par la loi du 16 juillet 1993, un alinéa nouveau, rédigé comme suit:

«Nul ne peut être présenté pour les Chambres législatives s'il est membre du Conseil régional wallon, du Conseil flamand, du Parlement européen, du Conseil régional de Bruxelles-Capitale, ou s'il exerce un mandat exécutif au niveau communal.»

Art. 3

À l'article 21, § 5, de la loi du 23 mars 1989 relative à l'élection du Parlement européen, sont apportées les modifications suivantes:

1. Il est inséré après l'alinéa premier un alinéa nouveau, rédigé comme suit:

«Nul ne peut être présenté pour le Parlement européen s'il est membre des Chambres législatives, du Conseil régional wallon, du Conseil flamand, du Conseil régional de Bruxelles-Capitale ou s'il exerce un mandat exécutif au niveau communal.»

2. Dans l'alinéa 3, le mot «deux» est remplacé par le mot «trois».

Art. 4

Il est inséré dans la loi du 6 août 1931 établissant les incompatibilités et interdictions concernant les ministres, anciens ministres et ministres d'État, ainsi que les membres et anciens membres des Chambres législatives, modifiée par la loi du 6 juillet 1987, un article *1^{er quater}*, rédigé comme suit:

«Article *1^{er quater}*. — Le mandat de membre de la Chambre des représentants ou de sénateur ne peut être cumulé avec un mandat exécutif rémunéré.

Sont considérés comme mandats exécutifs rémunérés au sens de l'alinéa précédent:

1° les mandats de bourgmestre, d'échevin et de président d'un conseil de l'aide sociale;

2° elk mandaat in een openbare of particuliere instelling uitgeoefend als vertegenwoordiger van het Rijk, van een gemeenschap, van een gewest, van een provincie of van een gemeente, voor zover dat mandaat meer bevoegdheid verleent dan het loutere lidmaatschap van de algemene vergadering of van de raad van bestuur van die instelling;

3° elk mandaat in een openbare of particuliere instelling uitgeoefend als vertegenwoordiger van het Rijk, van een gemeenschap, van een gewest, van een provincie of van een gemeente, voor zover dat mandaat een maandelijks bruto belastbaar inkomen oplevert van minstens 20 000 frank. Dit bedrag wordt jaarlijks aangepast aan het indexcijfer van de consumptieprijzen.»

Art. 5

In titel IX van het Algemeen Kieswetboek wordt een artikel 241*bis* ingevoegd luidende:

«Art. 241*bis*. — § 1. Het mandaat van de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat eindigt op het ogenblik van de definitieve geldigverklaring van de verkiezing van betrokkene tot lid van het Europees Parlement, van de Vlaamse Raad, van de Waalse Gewestraad, van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad of op het ogenblik van zijn eedaflegging als burgemeester, als schepen of als voorzitter van een OCMW.

§ 2. Het mandaat van de leden van de Vlaamse Raad, van de Waalse Gewestraad of van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad eindigt op het ogenblik van de definitieve geldigverklaring van de verkiezing van betrokkene tot lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, van de Senaat of van het Europees Parlement of op het ogenblik van zijn eedaflegging als burgemeester, als schepen of als voorzitter van een OCMW.

§ 3. Het mandaat van de leden van het Europees Parlement eindigt op het ogenblik van de definitieve geldigverklaring van de verkiezing van betrokkene tot lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers, van de Senaat, van de Vlaamse Raad, van de Waalse Gewestraad, van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad of op het ogenblik van zijn eedaflegging als burgemeester, als schepen of als voorzitter van het OCMW.»

Hugo COVELIERS.
Jeannine LEDUC.

2° tout mandat exercé au sein d'un organisme public ou privé, en tant que représentant de l'État, d'une communauté, d'une région, d'une province ou d'une commune, pour autant que ce mandat confère davantage de pouvoir que la simple qualité de membre de l'assemblée générale ou du conseil d'administration de cet organisme;

3° tout mandat exercé au sein d'un organisme public ou privé, en tant que représentant de l'État, d'une communauté, d'une région, d'une province ou d'une commune, pour autant que le revenu mensuel brut imposable y afférent atteigne un montant de 20 000 francs au moins. Ce montant est adapté annuellement à l'évolution de l'indice des prix à la consommation.»

Art. 5

Il est inséré au titre IX du Code électoral un article 241*bis*, rédigé comme suit:

«Art. 241*bis*. — § 1er. Le mandat des membres de la Chambre des représentants et du Sénat prend fin au moment de la validation définitive de l'élection de l'intéressé comme membre du Parlement européen, du Conseil régional wallon, du Conseil flamand, du Conseil régional de Bruxelles-Capitale, ou au moment de sa prestation de serment en tant que bourgmestre, échevin ou président du CPAS.

§ 2. Le mandat des membres du Conseil régional wallon, du Conseil flamand ou du Conseil régional de Bruxelles-Capitale prend fin au moment de la validation définitive de l'élection de l'intéressé comme membre de la Chambre des représentants, du Sénat ou du Parlement européen, ou au moment de sa prestation de serment en tant que bourgmestre, échevin ou président du CPAS.

§ 3. Le mandat des membres du Parlement européen prend fin au moment de la validation définitive de l'élection de l'intéressé comme membre de la Chambre des représentants, du Sénat, du Conseil régional wallon, du Conseil flamand, du Conseil régional de Bruxelles-Capitale, ou au moment de sa prestation de serment en tant que bourgmestre, échevin ou président du CPAS.»